

Bölüm 4

DOĞUM-KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ BECERİ ÖĞRENİM REHBERLERİ

Bölüm Editörleri

Prof. Dr. Sevgi ÖZSOY

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., sevgiozsoy@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8851-8140

Prof. Dr. Hilmiye AKSU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., haksu@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-6975-3172

Bölüm Yazarları

Prof. Dr. Sevgi ÖZSOY

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., sevgiozsoy@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8851-8140

Prof. Dr. Hilmiye AKSU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., sevgiozsoy@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-6975-3172

Prof. Dr. Emine GERÇEK ÖTER

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., eminegercekoter@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-0310-5479

Arş. Gör. Dr. Tuğba DÜNDAR

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., tugba.dundar@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-6693-0820

KAYNAKLAR

1. Bialy A, Kondagari L, Wray A. *Gynecologic examination* [Online] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK534223/> [Accessed: 25 Şubat 2025]
2. Gün Ç, Abalı Çetin S. Jinekolojik Tanı ve Tedavi. In: Arslan Özkan H (ed.) *Hemşirelik Ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı Ve Hastalıkları*. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. p. 559-588.
3. Aksu S. Jinekolojik Değerlendirme, Tanı Ve Tedavi Yöntemleri. In: Nazik E (ed.) *Doğum, Kadın Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği*. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2022. p. 527-552.
4. ACOG Committee Opinion No. 754: The Utility and indications for routine pelvic examination. *Obstetrics & Gynecology*. 2018;132(4):174-180.
5. Akdolun Balkaya N, Aksu H, Erkan Şeker S. Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği. In: Demirkıran F (ed.) *Hemşirelik Beceri Öğrenim Rehberi II*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları; 2004. p. 40-43.
6. Tandoğan Ö, Kaydırak M, Doğan B. Shyness level and related factors experienced by women during gynecological examination. *J TOGU Heal Sci*. 2023;3(2):128-138.
7. Aksu S, Turgut B. Kadınların jinekolojik muayene öncesi anksiyete düzeyi ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*. 2020;8(3):688-700. doi:10.33715/inonusaglik.762143
8. İlhan Çalım S, Cambaz Ulaş S, Sülüden E, et al. Akademisyen kadınların jinekolojik muayene deneyimleri ve beklentilerinin belirlenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2022;6(1):125-134. doi:10.46237/amusbfd.891444
9. Günyeli İ. Jinekolojik Muayene. In: Pirgon Ö (ed.) *Fizik Muayene Kitabı*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Kitabevi; 2019. p.167-170.
10. Başer A, Yılmaz Demiral N, Şahin H. Skill learning guide and assessment guide preparation: HPV-DNA sampling. *Med J SDU*. 2019; 26(4): 452-457.
11. Coşkun A. *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği El Kitabı*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2016. p. 328-336.
12. Satılmış İG. Kadın Üreme Sağlığı Sorunları ve Özel Durumlar. In: Kızılkaya Beji N (ed.) *Kadın Sağlığı Ve Hastalıkları*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2023. p. 85-107.
13. Murina F, Caimi C, Felice R, et al. Characterization of female intimate hygiene practices and vulvar health: a randomized double-blind controlled trial. *J Cosmet Dermatol*. 2020; 19(10): 2721-2726.
14. Arab H, Almadani L, Tahlak M, et al. The Middle East and Central Asia guidelines on female genital hygiene. *BMJ Middle East*. 2011; 19: 99-106.
15. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. Skin conditions of the vulva. [Online] <https://www.rcog.org.uk/en/patients/patient-leaflets/skin-conditions-of-the-vulva/> [Accessed: 25 Şubat 2024]
16. Chen Y, Bruning E, Rubino J, et al. Role of female intimate hygiene in vulvovaginal health: global hygiene practices and product usage. *Womens Health*. 2017; 13: 58-67.
17. Graziottin A. Maintaining vulvar, vaginal and perineal health: Clinical considerations. *Women's Health*. 2020; 20. 17455057231223716. doi:10.1177/17455057231223716
18. Daher A, Albaini O, Siff L. Intimate hygiene practices and reproductive tract infections: A systematic review. *Gynecology and Obstetrics Clinical Medicine* 2022;2:129-135.
19. De Los Reyes S, Al-Khaled D, Brito K, et al. AWHONN postpartum discharge education: patient knowledge and sustainability. *BMJ Open Quality*. 2022;11(4), e001528.
20. McCarter D, Law AA, Cabullo H, et al. Scoping review of postpartum discharge education provided by nurses. *Journal Of Obstetric, Gynecologic, And Neonatal Nursing : JOGNN*. 2022;51(4), 377-387. doi:10.1016/j.jogn.2022.03.002
21. Harvey CM, Smith H, Portela A, et al. Stakeholder's perspectives of postnatal discharge: a qualitative evidence synthesis. *BMJ Global Health*. 2023;8(Suppl 2), e011766.
22. Smith H, Harvey C, Portela A. Discharge preparation and readiness after birth: a scoping review

- of global policies, guidelines and literature. *BMC Pregnancy And Childbirth*. 2022;22(1):281.
23. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı. *Doğum Sonu Bakım Yönetimi*. Ankara. 2018.
 24. Vulval Pain Society. How to perform vulval self-examination. [Online] <http://www.vulvalpain-society.org/vps/index.php/advice-and-self-help/selfexamination>. [Access to: 19.03.2021].
 25. Lawhead RA. Vulvar self-examination. *Am. J. Obstet. Gynecol.*, 1988;158:1238.
 26. Cohen Sacher B. The normal vulva, vulvar examination, and evaluation tools. *Clin. Obstet. Gynecol.* 2015;58:442–452
 27. Sönmez M. Oral Ve Lokal İlaç Uygulamaları. In: Sabuncu N, Erkan İlhan S, Koç Z (ed). *Hemşirelik Bakımının Temelleri*. Ankara: Alter Yayıncılık. 2021. p. 489-533.
 28. Kim J, De Jesus O. *Medication Routes of Administration* [Online] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK568677/> [Accessed: 10 Haziran 2025]
 29. Open Resources for Nursing. Administration Of Medications Via Other Routes Introduction. In: Ernstmeyer K, Christman E, (ed). *Nursing Skills*. [Online] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK593196/> [Accessed: 10 Haziran 2025]
 30. Doyle, GR, McCutcheon JA *Clinical Procedures For Safer Patient Care*. BCcampus. [Online] <https://opentextbc.ca/clinicalskills> [Accessed: 10 Haziran 2025]
 31. Türk G, Denat Y. İlaç Uygulamaları. In Türk G, Denat Y (ed). *Hemşirelik Bakımında Temel Beceriler*. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık. 2021. p. 64-101.
 32. Bowen, C. *Clinical Nursing Skills*. OpenStax, Rice University. 2024
 33. Güler S, Avcı S, Yiğit F. Doğum Öncesi Bakım ve Fetal Sağlığın Değerlendirilmesi. Arslan Özkan H (Ed.) *Hemşirelik ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içinde*. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. p. 171–217.
 34. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı. *Doğum öncesi bakım yönetim rehberi*. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 925. Ankara: Sistem Ofset Bas. Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti; 2018. (12.06.2025 tarihinde https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/Yayinlarimiz/Rehberler/dogum_onesi_bakim_08-01-2019_1.pdf adresinden ulaşılmıştır).
 35. Kızılkaya Beji N, Dişsiz M. Gebelik ve Hemşirelik Yaklaşımı. Kızılkaya Beji N (Ed.) *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içinde*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2015. p. 307–360.
 36. Günyeli İ. Gebe Muayenesi. Pirgon Ö (Ed.) *Fizik Muayene Kitabı içinde*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Kitabevi; 2019. p. 163–166.
 37. Taşkın L. Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2016. p. 87–112.
 38. Aydın R, Aktaş S. (2022). Doğum Öncesi Bakım. Nazik E (Ed.) *Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği içinde*. 2. Baskı. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2022. p. 171–207.
 39. Kaydırak M, Yılmaz B. Sağlıklı Gebelikte Bakım. Hotun Şahin N (Ed.) *Bilgiden Uygulamaya Kadın Hastalıkları ve Doğum içinde*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2024. p. 183.
 40. Leopold, C.G. (1894). Leopold maneuvers [Image]. Wikimedia Commons. <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/Handgriffe.JPG>
 41. Kaplan S, Abay H. Postpartum Dönem Fizyolojisi, Değerlendirme ve Hemşirelik Bakımı. Ertem G (Ed.) *Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Temelleri içinde*. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2024. p. 431–451.
 42. Ekşi Z. Doğum Sonu Dönem. Arslan Özkan H (Ed.) *Hemşirelik ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içinde*. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. p. 493–532.
 43. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı. *Doğum sonu bakım yönetim rehberi*. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 925. Ankara: Sistem Ofset Bas. Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti; 2018. (12.06.2025 tarihinde https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/Yayinlarimiz/Rehberler/DOGUM_SONU_BAKIM_08-01-2019_1.pdf adresinden ulaşılmıştır).

44. Gürsoy E, Yeşildere Sağlam H. (2022). Doğum Sonu Dönem. Nazik E (Ed.) Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği içinde. 2. Baskı. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2022. p. 375–403.
45. Arslan E. Normal Lohusalık Süreci ve Bakım. Kızılkaya Beji N (Ed.) Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içinde. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2015. p. 355–402.
46. Kaydırak M, Yılmaz B. Doğum Sonrası Dönemde Bakım. Hotun Şahin N (Ed.) Bilgiden Uygulamaya Kadın Hastalıkları ve Doğum içinde.: İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2024. p. 295-306.
47. Sağlık Bakanlığı, Aile planlaması danışmanlığı katılımcı kitabı. (2009 tıpkı basım). Ankara: Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü Basımevi; 2009.
48. Sağlık Bakanlığı, Ulusal aile planlaması hizmet rehberi. cilt 1. (dördüncü basım). Ankara: Damla Matbaacılık, Reklamcılık ve Yayıncılık tic.Ltd.Şti ; 2005.
49. Eğiticiler için aile planlaması kurs rehberi. Ankara: HÜTF Halk Sağlığı AD, John Hopkins Uluslararası Üreme Sağlığı ve Eğitim Programı ve Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü; 2000.
50. Amanak K. Aile Planlaması Danışmanlığı. Karaçam Z, Çoban A, Taşdemir A (eds.) Temel Ebelik Uygulamaları içinde. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitapevi; 2018. P: 469-475.
51. Aksu H. Kontraseptif yöntemler., Şirin A ve Kavlak O (Ed.), Kadın Sağlığı içinde. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Tic.Ltd.Şti; 2016. P.185-205.
52. Aksu H. Aile planlaması danışmanlığı., Aksu H (Ed), Aile Planlaması Danışmanlığı içinde. Nobel Tıp Kitabevleri Tic.Ltd.Şti; 2022. P.11-17.
53. Sağlık Bakanlığı, Aile planlaması danışmanlığı için resimli rehber. Ankara: Damla Matbaacılık, Reklamcılık ve Yayıncılık tic.Ltd.Şti ; 2010.
54. Family planning: a global handbook for providers. World Health Organization Department of Reproductive Health and Research (WHO/RHR) and Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health/Center for Communication Programs (CCP), Knowledge for Health Project. Baltimore and Geneva: CCP and WHO. 2018.
55. World Health Organization. Infant and young child feeding counselling: an integrated course. Participant's manual, second edition. Geneva: World Health Organization; 2021. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO
56. World Health Organization. Guideline: counselling of women to improve breastfeeding practices. Geneva: World Health Organization; 2018. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.
57. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ankara, 2018.
58. Unicef, 2024. The Community Infant and Young Child Feeding Counselling Package, Counselling Cards for Community Workers. <https://www.unicef.org/media/108391/file/Counselling%20Cards.pdf>
59. Olurotimi OJ. Complexity of Breastfeeding on Child/Maternal Health and Counseling Intervention. In: Innovations in Global Maternal Health. IGI Global; 2020:395-402. doi:10.4018/978-1-7998-2351-3.ch017
60. Uyar Hazar H. Emzirme Eğitimi. Karaçam Z, Çoban A, Taşdemir A (eds.) Temel Ebelik Uygulamaları içinde. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitapevi; 2018. P: 335-338.